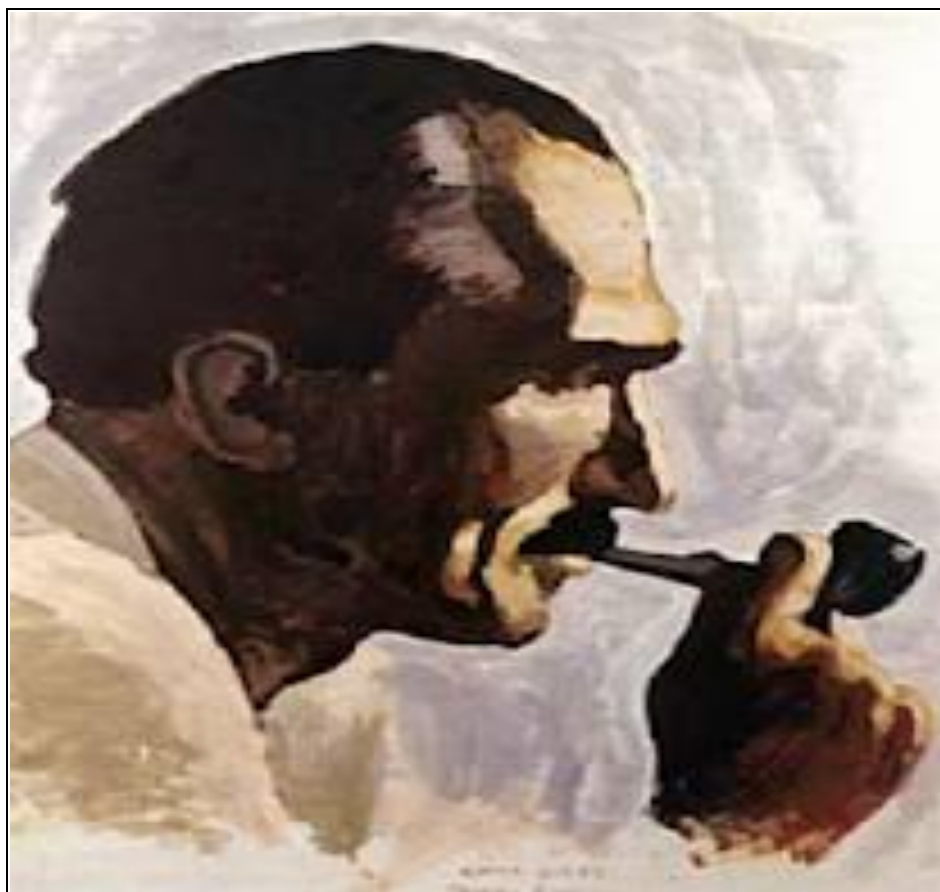

1ο PROJECT
ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ
2012-2013

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ
Α΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΟΙΡΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2012-2013

ΤΑ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΙΑ

ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

- ΤΣΙΚΝΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ
- ΤΣΙΚΝΑΚΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
- ΤΖΑΓΚΑΡΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
- ΤΥΡΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
- ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ ΑΝΘΟΥΛΑ
- ΔΡΟΣΑΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΔΑΚΑΝΑΛΗ ΒΕΡΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ**
- 2. ΠΡΟΛΟΓΟΣ**
- 3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ**
- 4. ΥΠΟΘΕΣΗ**
- 5. ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ Ν.ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ**
- 6. ΜΟΡΦΩΣΗ Ν.ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ**
- 7. ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ**
- 8. ΓΛΩΣΣΑ – ΚΡΗΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ**
- 9. ΓΝΩΜΗ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ- ΓΡΑΜΜΑΤΑ**
- 10. ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ**
- 11. ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΡΑΣΕΩΝ**
- 12. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ**
- 13. ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ**
- 14. ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**
- 15. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια της ερευνητικής μας εργασίας, κατά την σχολική χρονιά 2012-2013 το Α τετράμηνο η ομάδα μας "Τα Καζαντζάκια", της οποίας τα μέλη ήταν [Τσικνάκη Ιωάννα, Τσικνάκη Καλλιόπη, Τζαγκαράκη Ευαγγελία, Τυράκη Δήμητρα, Φανουράκη Ανθούλα, Δροσανάκης Νίκος], ασχοληθήκαμε με το θέμα του Νίκου Καζαντζάκη.

Σύμφωνα με την ερευνητική μας εργασία μελετήσαμε τη ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη και διαβάσαμε ένα βιβλίο που έχει σχέση με την Κρήτη τον **"Καπετάν Μιχάλη"** όπου μας ανατέθηκαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα κατά τα οποία έγινε η ερευνητική μας εργασία:

1. Ποια ήταν η μόρφωση του Νίκου Καζαντζάκη;
2. Ποιές ήταν οι επιδράσεις του Νίκου Καζαντζάκη;
3. Ποια είναι η γλώσσα του Νίκου Καζαντζάκη- Κρητική γλώσσα;
4. Ποια ήταν η γνώμη του Καπετάν Μιχάλη για την εκπαίδευση- γράμματα;
5. Ποιές αξίες παρουσιάζονται μέσα στο έργο;
6. Ανάλυση φράσεων:

[ΔΕΝ ΕΛΠΙΖΩ ΤΙΠΟΤΑ, ΔΕΝ ΦΟΒΑΜΑΙ ΤΙΠΟΤΑ, ΕΙΜΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ]

[ΜΙΑ ΑΣΤΡΑΠΗ Η ΖΩΗ ΜΑΣ ΜΑ ΠΡΟΛΑΒΑΙΝΟΥΜΕ]

[ΕΧΕΙΣ ΤΑ ΠΙΝΕΛΑ, ΕΧΕΙΣ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ, ΖΩΓΡΑΦΙΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ ΚΑΙ ΜΠΕΣ ΜΕΣΑ]

- Εμείς προσθέσαμε:
 1. Υπόθεση
 2. Βιογραφία του Νίκου Καζαντζάκη
 3. Χαρακτηρισμός του Καπετάν Μιχάλη
 4. Μαντινάδες αφιερωμένες στον Νίκο Καζαντζάκη
 5. Συμπεράσματα

Έτσι σύμφωνα με τα παραπάνω, η ομάδα μας μετά από διάφορες συναντήσεις, συνεργάστηκε χωρίς προβλήματα, με αποτέλεσμα να επιτευχθεί ο αρχικός μας στόχος, που ήταν η ολοκλήρωση της παρούσας ερευνητικής εργασίας.

Τέλος, θεωρούμε ότι αυτή η εργασία ήταν πάρα πολύ ενδιαφέρουσα, διότι μετά την ολοκλήρωσή της αποκτήσαμε αρκετές σημαντικές γνώσεις σχετικά με την ζωή και το έργο αυτής της μεγάλης και σπουδαίας προσωπικότητας που ξεπερνά τα οικουμενικά σύνορα, τον Νίκο Καζαντζάκη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλούς ακούμε να μιλούν για το μεγάλο Έλληνα, τον ξακουστό με τα μεγάλα επιτεύγματα Νίκο Καζαντζάκη, ο οποίος ανήκει σε παγκόσμιο επίπεδο στις ακραίες περιπτώσεις πνευματικών δημιουργών και φιλοσόφων που αν και έχουν περάσει τόσα χρόνια μετά το θάνατό του παραμένει ακόμα επίκαιρος και διαχρονικός.

Ο Νίκος Καζαντζάκης υπήρξε ένα φαινόμενο δημιουργού, είχε ευρύτατη παιδεία [ελληνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια], επικοινωνούσε με όλα τα φιλοσοφικά ρεύματα της εποχής του, ήταν ως δημιουργός, φορέας των ανησυχιών της Ευρώπης και της παρακμής της Ελλάδας μετά το 1922 με τις αλλεπάλληλες δικτατορίες. Υπήρξε τύπος μοναχικός έως ασκητικός. Οι ανησυχίες και οι αναζητήσεις του κάλυψαν πολλές πτυχές των ανθρωπιστικών επιστημών: υπήρξε διεθνώς καταξιωμένος πεζογράφος, καινοτόμος θεατρικός και ταξιδιωτικός συγγραφέας, πραγματικός, όμως παρεξηγημένος, ποιητής, ακούραστος και πολύγλωσσος, ανήσυχος πολιτικός, με την ευρύτερη έννοια του όρου, θρησκευολόγος και φιλόσοφος, με αισθητικές, γλωσσικές, κοινωνικές, μεταφυσικές, παιδαγωγικές, ψυχολογικές και άλλες αγωνίες που τον κρατούσαν διαρκώς σε πυρετώδη εγρήγορση.

Ο Καζαντζάκης είναι πάντα πληθωρικός συγγραφέας ως προς το γλωσσικό του πλούτο, το πλήθος των ιδεών και την ένταση με την οποία προβάλλονται οι ιδέες αυτές. Ο ίδιος έχοντας απόλυτη πεποίθηση στην έκφραση και τη δύναμη του λόγου του, καταλαμβάνει την ψυχή και το μυαλό του αναγνώστη και τον παρασύρει σε μια περιπέτεια πράξεων και ιδεών.

Το έργο του Νίκου Καζαντζάκη αν και έχει σημειώσει τόσο ευρεία διάδοση, αν και έχει βρει τόσο βαθιά απήχηση στις ψυχές των ανθρώπων διαφόρων εθνικοτήτων και ανόμοιων πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων, αν και επιβλήθηκε και καταξιώθηκε στα χρόνια μας, αν και απέκτησε παγκόσμια φήμη και κέρδισε μεγάλες πιθανότητες να παραμείνει κλασικό στη ροή των αιώνων, ένα έργο δηλαδή πάντα επίκαιρο, αυτό ίσως οφείλεται περισσότερο στο στέρεο φιλοσοφικό του υπόβαθρο και λιγότερο στην απλή και περίτεχνη λογοτεχνική του μορφή και πλοκή που κρατά πάντα σταθερά, ζωντανό το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ο Καζαντζάκης είναι ίσως μοναδικό φαινόμενο εργατικότητας στα ελληνικά γράμματα και από τα παραγωγικότερα πνεύματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Επίσης μελέτησε και αντιμετώπισε κριτικά τα παγκόσμια ιδεολογικά ρεύματα, στα οποία βρήκε τις αφετηρίες και κατευθυντήριες γραμμές του στοχασμού του. Στο έργο του όμως διακρίνεται έντονα η προσωπική του σφραγίδα.

Βασικός άξονας των βιβλίων του είναι η εσωτερική ελευθερία και η αξιοπρέπεια του ανθρώπου που αποκτά συνείδηση για το χρέος της ζωής του και της πατρίδας του, αυτός που θέτει στο περιθώριο την ατομικότητά του και βάζει πάνω από όλα το κάλο και αυτός που έχει τη συνείδηση του χρέους, της ευθύνης και του αγώνα. Δηλαδή με λίγα λόγια, η κοσμοθεωρία του συνοψίζεται σε αυτό που λέγεται Κρητική ματιά. Επίσης ο ιστορικός της Κρήτης μπορεί εύκολα να διακρίνει το ιστορικό από το μυθικό στοιχείο, καθώς αναγνωρίζει στο έργο εικόνες ιστορίας, που ένας άλλος θα μπορούσε να τις θεωρήσει μυθοπλαστικές. Ακόμα αν σκεφτούμε ότι τα έργα του έχουν μεταφραστεί -αν όχι όλα τα περισσότερα - σε περισσότερες από 60 γλώσσες και διαλέκτους, έχουν απασχολήσει αρκετούς από τους μεγαλύτερους κριτικούς διανοούμενους, έχουν γραφτεί σε αρκετές ξένες γλώσσες και αρκετά από αυτά τα μυθιστορήματα έχουν γίνει κινηματογραφικές ταινίες, αποσπάσματα του έργου του έχουν μελοποιηθεί και ότι ακόμα μετά από τόσα χρόνια που έχουν περάσει από το θάνατό του, μας κάνουν να σκεφτούμε ότι έχουμε να κάνουμε ίσως με τον πιο πολυδιαβασμένο νεοέλληνα συγγραφέα τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας και στο εξωτερικό.

Τέλος, πρόκειται για μια αξιοθαύμαστη, μοναδική και χωρίς υπερβολή ηγετική φυσιογνωμία που μας αποκαλύπτεται με χίλια πρόσωπα, για έναν άνθρωπο που αποτελεί φαινόμενο για την

παγκόσμια λογοτεχνία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα πιο πολυδιαβασμένα και αναγνωρισμένα μυθιστορήματα του Νίκου Καζαντζάκη αποτελεί ο Καπετάν Μιχάλης. Όπως μας δείχνουν και οι πρώτες φράσεις του προλόγου του [Όταν άρχισα, τώρα στα γεράματα, να γράφω τον Καπετάν Μιχάλη, κρυφός μου σκοπός ήταν τούτος, να σώσω, ντύνοντας με λέξεις το όραμα του κόσμου όπως το δημιούργησαν τα παιδικά μου μάτια. Κι όταν λέω το όραμα του κόσμου, θέλω να πω το όραμα της Κρήτης] μας κάνουν να θεωρήσουμε πώς ένας ώριμος συγγραφέας, ο Νίκος Καζαντζάκης, επιχειρεί να διασώσει μέσα από τον μυθιστορηματικό του λόγο, γεγονότα και πράξεις, πρόσωπα και ιδέες που συγκροτούσαν τον κόσμο του ίδιου στην παιδική του ηλικία. Πρόκειται, επομένως, για ένα τύπο αυτοβιογραφικού μυθιστορήματος, και μάλιστα από εκείνα που αναφέρονται στην παιδική του ηλικία του ώριμου αφηγητή.

Επίσης, ο Καζαντζάκης γράφει αυτό το βιβλίο για να εκφράσει το μεγάλο θαυμασμό που είχε στον πατέρα του τον Καπετάν Μιχάλη, ως επαναστάτη και ήρωα, παρόλο που δεν ήταν, όμως το θεωρεί χρέος για τον ίδιο. Ακόμα ο Καζαντζάκης μέσα από αυτό το έργο του, προσπαθεί να εκθέσει την ιστορία της ιδιαίτερης πατρίδας του, την Κρήτη, τους αγώνες της και συγκεκριμένα την άτυχη επανάσταση του 1889.

Επιπλέον, παρουσιάζει τους κεντρικούς ήρωες αφοσιωμένους στο καθήκον του ελληνισμού και συγκεκριμένα στη ελευθερία της Κρήτης. Δηλαδή μέσω του Καπετάν Μιχάλη μας παρουσιάζει τον άνθρωπο που αποκτά την συνείδηση για το χρέος της ζωής του για αυτοθυσία, αυτόν που θέτει στο περιθώριο την ατομικότητά του βάζει πάνω από όλα το καλό που πολλές φορές μπορεί να υπερβαίνει τα ανθρώπινα μέτρα και σταθμά.

Τέλος, η Ελευθερία και ο Θάνατος είναι οι δυο πιο σημαντικές αξίες που παρουσιάζονται μέσα στο έργο, από τον χαρακτήρα του κεντρικού ήρωα Καπετάν Μιχάλη, ο οποίος αγωνίζεται τόσο για την εσωτερική του ελευθερία όσο και για την ελευθερία της πατρίδας του.

ΥΠΟΘΕΣΗ

Η υπόθεση τιν μυθιστορήματος Καπετάν Μιχάλη τοποθέτησε στην κρητική επανάσταση του 1889. Ο κεντρικός ήρωας Καπετάν Μιχάλης, ένας άγριος και ανυπότακτος πολεμιστής, έχει ορκιστεί να είναι μαυροντυμένος, αζύριστος και αγέλαστος μέχρι να ελευθερωθεί η Κρήτη. Όταν όμως συναντά την Εμινέ, τη γυναίκα του αδελφοποιτού του, του Νουρήμπεη, τον κυριεύει [ένας δαίμονας], παρά τις προσπάθειές του όμως δεν καταφέρνει να τη βγάλει από το μυαλό του.

Ενώ ο καπετάν Μιχάλης παλεύει με το δαίμονά του, ο Νουρήμπεη μονομαχεί με τον Μανούσακα, για να εκδικηθεί το θάνατο του πατέρα του, και τον σκοτώνει. Ο ίδιος όμως τραυματίζεται στα γεννητικά του όργανα. Η πληγή του επουλώνεται, αλλά εκείνος αυτοκτονεί, αδυνατώντας να αντέξει την περιφρόνηση και τον οίκτο της Εμινέ [που εν τω μεταξύ είναι ερωμένη του καπετάν Πολυξίγκη] για τον ακρωτηριασμό του. Η είδηση του θανάτου του επιβαρύνει το είδη τεταμένο κλίμα στο Μεγάλο Κάστρο, όπου καθημερινά φτάνουν μαντάτα για αψιμαχίες και ταραχές σε όλο το νησί.

Με την παρακίνηση των αγάδων, Τούρκοι στρατιώτες ξεχύνονται στους δρόμους της πόλης σφάζοντας και πυρπολώντας. Λίγες μέρες αργότερα, ξεσπά η επανάσταση. Ο πόλεμος μαινεται και οι Τούρκοι πολιορκούν το μοναστήρι του Αφέντη Χριστού. Την ίδια εποχή, η Εμινέ ετοιμάζεται να βαφτιστεί χριστιανή και να παντρευτεί τον Πολυξίγκη, αλλά ο καπετάν Μιχάλης οργανώνει την απαγωγή της και την κρύβει σε συγγενικό του σπίτι. Την πιο κρίσιμη νύχτα της πολιορκίας, φεύγει από το μοναστήρι για να σκοτώσει την Εμινέ, επιστρέφοντας όμως το βλέπει πυρπολημένο.

Λίγο αργότερα, φτάνει στην Κρήτη ο Κοσμάς, γιος του Μανούσακα και ανιψιός του καπετάν Μιχάλη, φέρνοντας στους επαναστατημένους το μήνυμα της συνθηκολόγησης. Ένας μετά τον άλλο, οι καπεταναίοι καταθέτουν τα όπλα, αλλά ο καπετάν Μιχάλης αρνείται να υποκύψει. Ο Κοσμάς πηγαίνει στο λημέρι του για να το πείσει, αλλά τελικά μένει ο ίδιος, νιώθοντας τον ίσκιο του πατέρα του να ορθώνεται μέσα του. Μέσα στον πυρετό της μάχης, καταλαβαίνει ότι ο καπετάν Μιχάλης έχει πια λυτρωθεί από κάθε φόβο και ελπίδα. Σύντομα, θείος και ανιψιός πέφτουν νεκροί στην τελευταία έφοδο των Τούρκων.

•Οι πληροφορίες που αναφέρονται έχουν παρθεί από την διεύθυνση www.historical-museum.gr/kazantzakis/gr

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Ο Νίκος Καζαντζάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο, την πρωτεύουσα της Κρήτης στις 18 Φεβρουαρίου του 1883. Ήταν γιος του εμπόρου γεωργικών προϊόντων και κρασιού, Μιχάλη Καζαντζάκη και της Μαρίας και είχε δυο αδερφές. Στα έξι του χρόνια, γνωρίζει τη ζωή της προσφυγιάς, εξαιτίας της επανάστασης του 1889, οπότε η οικογένειά του καταφεύγει στον Πειραιά για έξι μήνες. Μετά ο Νίκος φοιτά στο Ηράκλειο, στο δημοτικό σχολείο, όμως το 1897 αναγκάζεται πάλι να μετακινηθεί στην Νάξο, όπου παραμένει για δυο χρόνια. Ξεκινά τις γυμνασιακές σπουδές του στη γαλλική Εμπορική σχολή του Τιμίου Σταυρού, μαθαίνει γαλλικά και ιταλικά και αρχίζει να γνωρίζει την ευρωπαϊκή λογοτεχνία όπου έρχεται σε επαφή κυρίως με τον δυτικό πολιτισμό. Μετά την αποκατάσταση της ειρήνης επιστρέφει οριστικά στο Ηράκλειο όπου έβγαλε το γυμνάσιο και το 1902 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου ξεκίνησε νομικές σπουδές. Το 1905 παίρνει με άριστα το δίπλωμα του διδάκτορος της Νομικής. Το 1907 ξεκίνησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι και παρακολουθεί τις παραδόσεις του Μπερζόν στο Collège de France. Το 1909 εξέδωσε τη διατριβή του [Ο Φρειδερίκος Νίτσε εν τη Φιλοσοφία του Δικαίου και της Πολιτείας και παράλληλα ασχολείται με τις λογοτεχνικές του συγγραφές. Το 1910 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και το 1911 παντρεύτηκε τη Γαλάτεια Αλεξίου. Το 1912 υπηρετεί στο ιδιαίτερο γραφείο του πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου και το 1914 γνωρίζεται με το Σικελιανό όπου μελετούν μαζί και περιηγούνται στην Ελλάδα. Από το 1917-1919 ταξιδεύει στην Ελβετία και λίγο μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα, διορίζεται γενικός διευθυντής του Υπουργείου Περιθάλψεως. Το 1924 γνωρίζει την Ελένη Σαμίου και πηγαίνει στην Κρήτη μαζί της όπου μελετά Όμηρο, Γκαίτε και Αισχύλο.

Το 1932 πεθαίνουν οι γονείς του όμως τα ταξίδια του και η εργασία του τον βοηθούν να το ξεπεράσει. Γράφει σενάρια για τον κινηματογράφο, ασχολείται με την ποίηση, συνθέτει δραματικά έργα και μυθιστορήματα στα γαλλικά, συντάσσει γλωσσικά και εγκυκλοπαιδικά λεξικά και βιβλία, αρθρογραφεί σε ελληνικές και ρωσικές εφημερίδες, μεταφράζει λογοτεχνικά κείμενα αλλά και παιδικά αναγνώσματα. Το 1933 εγκαθίστανται μόνιμα στην Αίγινα και φεύγει σπάνια από εκεί για ταξίδια στην Ιαπωνία-Κίνα-Ισπανία-Αγγλία. Δουλεύει την Οδύσσεια και συγχρόνως συνθέτει τα κάντα για τις Τερτσίνες του, μεταφράζει Δάντη, Σαίξπηρ, Γκαίτε, Πιραντέλο, Χάουπτμαν, Κοκτώ και γράφει τις ταξιδιωτικές του εντυπώσεις, θεατρικά έργα και μυθιστορήματα στα γαλλικά. Το 1945 παντρεύεται την Ελένη Σαμίου με κουμπάρους τον Άγγελο και την Άννα Σικελιανού. Ακόμα προτάθηκε τρεις φορές για το Βραβείο Νόμπελ όμως δεν το πήρε ποτέ. Το 1954 διορίστηκε στην UNESCO με αποστολή την προώθηση μεταφράσεων κλασικών λογοτεχνικών έργων όμως παραιτήθηκε για να αφοσιωθεί στο λογοτεχνικό του έργο. Για το σκοπό αυτό εγκαταστάθηκε στην Αντίπ της Γαλλίας όπου ολοκλήρωσε το μεγαλύτερο μέρος του πεζογραφικού του έργου. Όμως μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα κατηγορήθηκε ως ιερόσυλος από την ορθόδοξη εκκλησία. Το 1953 προσβλήθηκε από μια μόλυνση στο μάτι, γεγονός που τον υποχρέωσε να νοσηλευτεί αρχικά στην Ολλανδία και αργότερα στο Παρίσι. Τελικά έχασε την όραση από το δεξί του μάτι. Επίσης εμβολιάζεται για ευλογιά και χολέρα όμως μετά το δεύτερο ταξίδι του στην Κίνα επέστρεψε προσβεβλημένος από λευχαιμία και νοσηλεύεται στο Εθνικό νοσοκομείο της Κοπεγχάγης όμως καθώς επιδεινώνεται η κατάστασή του μεταφέρεται στην κλινική του Φράιμπουργκ. Παρόλο που ξεπερνά την μόλυνση, προσβάλλεται από ασιατική γρίπη και πεθαίνει στις 26 Οκτωβρίου 1957 σε ηλικία 74 ετών στο Φράιμπουργκ. Η σορός του μεταφέρεται στο Ηράκλειο όπου εκτίθεται σε λαϊκό προσκύνημα στον Άγιο Μηνά. Η κηδεία του γίνεται στις 5 Νοεμβρίου και ενταφιάζεται στον προμαχώνα Μαρτινέγκο πάνω στα Βενετσιάνικα τείχη. Στον τάφο του Νίκου Καζαντζάκη δεσπόζει ένας μεγάλος ξύλινος σταυρός από ακατέργαστους κορμούς και χαράχθηκε όπως το ήθελε ο ίδιος η

επιγραφή "ΔΕΝ ΕΛΠΙΖΩ ΤΙΠΟΤΑ, ΔΕΝ ΦΟΒΑΜΑΙ ΤΙΠΟΤΑ, ΕΙΜΑΙ ΛΕΥΤΕΡΟΣ".

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ:

ΠΟΙΗΤΙΚΑ:

ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΤΕΡΤΣΙΝΕΣ

ΔΟΚΙΜΙΑ:

ΑΣΚΗΤΙΚΗ
ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ:

ΧΡΙΣΤΟΣ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ:

Ο ΦΤΩΧΟΥΛΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΞΑΝΑΣΤΑΥΡΩΝΕΤΑΙ
Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΗ ΖΟΡΜΠΑ
ΟΙ ΑΔΕΡΦΟΦΑΔΕΣ
Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΑ:

ΑΣΚΗΤΙΚΗ
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΓΚΡΕΚΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ:

ΙΛΙΑΔΑ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ
ΘΕΙΑ ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ ΔΑΝΤΗ

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ:

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ- έχουν τον τίτλο και αναφέρεται στα ταξίδια του Καζαντζάκη στη Ρωσία, Κίνα, Ιαπωνία κá.

ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Έχουν γραφτεί και ειπωθεί χιλιάδες λέξεις για το μεγάλο, τον ξακουστό με τα μεγάλα επιτεύγματα Νίκο Καζαντζάκη. Στην περίπτωση του φαινομένου Νίκος Καζαντζάκης η ερμηνεία βρίσκεται στην εύνοια της τύχης και της φύσης. Και βέβαια η φύση ήταν απλόχερη στην ιδιοφυΐα, στις ικανότητες και το ταλέντο με τα οποία τον προίκισε. Όμως εκτός από τα χαρίσματα που του έδωσε η φύση σε αυτή του την εξέλιξη τον βοήθησε ακόμα και το οικογενειακό, το κοινωνικό και το εκπαιδευτικό περιβάλλον στην πορεία του.

Η οικογένειά του και κυριότερα ο πατέρας του, Καπετάν Μιχάλης, στάθηκε αρωγός στην πορεία της μόρφωσής του και εξασφάλισε όλες τις προϋποθέσεις για το μαθητή Νίκο Καζαντζάκη. Για τα δεδομένα των χρόνων εκείνων, του παρείχε ευκαιρίες και ερεθίσματα και κυρίως εσωτερικά κίνητρα για να αποκτήσει παιδεία και μόρφωση, για να γίνει άνθρωπος όπως χαρακτηριστικά έλεγε. Την ίδια προτροπή δίνει και ο παππούς του στο καστρινό του εγγόνι.

Έτσι, ο Νίκος Καζαντζάκης τα πρώτα του γράμματα τα έμαθε στην ιδιαίτερη πατρίδα του την Κρήτη. Σε ηλικία έξι ετών πηγαίνει στο πρότυπο δημοτικό σχολείο που βρίσκεται κοντά στην εκκλησία του Αγίου Μηνά. όπου ο πατέρας του πληρώνει δέκα γρόσια για να φοιτήσει. Ο δάσκαλός του ήταν ο Μιχάλης Πατερόπουλος και από τότε αρχίζει μια εξαιρετική μαθητική πορεία. Όμως βαρύ ήταν το πρόγραμμα για το μικρό πρωτάκι, 36 ώρες τη βδομάδα, πρωί και απόγευμα με πολλά μαθήματα όπως: Ιερά, Ιστορικά Διηγήματα, Ανάγνωση, Διδασκαλία Γλώσσας, Γραφή, Αριθμητική, Προγραμματογραφία, Πατριδογραφία, Ιχνογραφία, Ασματα Παιδείας και δυο ώρες την εβδομάδα διδακτικό περιπάτο.

Το 1890, ο μικρός Νίκος Καζαντζάκης είναι μαθητής της δευτέρας δημοτικού και δάσκαλός του ήταν ο Στυλιανός Παπαδάκης ή Τίτυρος όπου τους δίδασκε Ροβινσώνα και Ιερά Ιστορία.

Στην τρίτη τάξη του δημοτικού σχολείου δάσκαλός του ήταν ο Αθανάσιος Κρασιάκης όπου τους διδάσκει Ιερά Ιστορία, Οδύσσεια και Γραμματική.

Στην τετάρτη και τελευταία τάξη δάσκαλός του ήταν ο Ανδρέας Κοκκινάκης, ο οποίος ήταν αυτός που έφερε στην Κρήτη το σύστημα οργάνωσης του δημοτικού σχολείου με αναλυτικό πρόγραμμα, βιβλία τα οποία ήταν τα πιο σύγχρονα που διέθετε η εποχή εκείνη πανελληνίως. [Νέα Παιδαγωγική].

Το 1897, όμως η κανονικότητα της παιδικής του ζωής διακόπτεται με την έναρξη της τελευταίας κρητικής επανάστασης, όπου η οικογένεια Καζαντζάκη εγκαθίσταται στην Νάξο για δυο χρόνια. Ο Νίκος Καζαντζάκης ξεκινά τις γυμνασιακές του σπουδές στη γαλλική Εμπορική Σχολή του Τιμίου Σταυρού, την οποία διοικούσαν φραγκισκανοί μοναχοί. Μαθαίνει γαλλικά και ιταλικά και αρχίζει να γνωρίζει την ευρωπαϊκή λογοτεχνία, κυρίως όμως έρχεται σε επαφή με τον δυτικό πολιτισμό.

Το 1899, μετά την αποκατάσταση της ειρήνης, η οικογένειά του επιστρέφει οριστικά στο Ηράκλειο, όπου ο Νίκος περατώνει τις γυμνασιακές του σπουδές με χίλιες στερήσεις λόγω της φτώχειας του, το 1901. Το επίπεδο των σπουδών που του παρείχε το κρητικό γυμνάσιο ήταν αναμφισβήτητα υψηλότατο, ιδιαίτερα στον τομέα της φιλολογικής κατεύθυνσης. Ο Νίκος ήταν τυχερός μαθητής που μαθήτευσε δίπλα σε ξεχωριστούς καθηγητές, άξιους διδασκάλους και πνευματικούς, αλλά και συνάμα βαθύτατα ηθικούς ανθρώπους.

Το 1902, ο Καζαντζάκης μετά την αποφοίτησή του από το γυμνάσιο, πηγαίνει στην Αθήνα για σπουδές στη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου, από όπου πήρε το δίπλωμα του διδάκτορος της Νομικής με άριστα, το 1906. Η οικονομική του κατάσταση ήταν τέτοια που τον υποχρέωσε να εργάζεται και να μελετά παράλληλα.

Παρ'όλες όμως αυτές τις δυσκολίες, κατάφερε να αποκτήσει μια αξιόλογη μόρφωση.

Αμέσως μετά που αποφοίτησε από την Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, το 1907, φεύγει για το Παρίσι, όπου μετεκπαιδεύτηκε και έγινε Υφηγητής της Νομικής Σχολής,

ενώ συγχρόνως παρακολούθησε και μαθήματα φιλοσοφίας . Εκεί είχε την ευκαιρία να γνωρίσει και να έρθει σε επαφή με τις φιλοσοφικές ιδέες του Μπερζόν και του Νίτσε. Στα πέντε χρόνια που ταξίδεψε σε όλη την Ευρώπη, έμαθε στην εντέλεια επτά ξένες γλώσσες, εκτός από τα Λατινικά και τα Αρχαία Ελληνικά , που τα είχε μάθει σε βάθος, στα χρόνια που φοίτησε στο γυμνάσιο και το πανεπιστήμιο. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του, περιηγείται για ένα περίπου μήνα τη Φλωρεντία και τη Ρώμη και διαμένει για λίγο στο Ηράκλειο. Σύντομα, όμως αποφασίζει να εγκατασταθεί οριστικά στην Αθήνα.

Ακόμα, ο Καζαντζάκης ήταν ένας ιδιόρρυθμος τύπος που του άρεσαν τα ταξίδια και έτσι επισκέφτηκε πολλά μέρη της Ευρώπης και της Ασίας από τα οποία ήταν και η αφορμή να γράψει και αρκετά βιβλία. Επίσης μετά το θάνατο των γονιών του, αρχίζει γι' αυτόν η εντατική εργασία και τα ταξίδια, προκειμένου να τους ξεχάσει. Γράφει σενάρια για τον κινηματογράφο, ποίηση, συνθέτει δραματικά έργα, μυθιστορήματα στα γαλλικά, συντάσσει εγκυκλοπαιδικά και γλωσσικά λεξικά και σχολικά βιβλία αρθρογραφεί σε ελληνικές και ρωσικές εφημερίδες, μεταφράζει σημαντικά λογοτεχνικά κείμενα αλλά και παιδικά αναγνώσματα.

Έτσι, σύμφωνα με τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν ένας πολύ μορφωμένος και σπουδαίος άνθρωπος, όπου μεγάλωσε και διαμόρφωσε την προσωπικότητά του, επηρεάστηκε από την πνευματικότητα της εποχής και τους τόπου του αλλά παρέμεινε ελεύθερος στο νου και στην ψυχή. Τυχερό το Ηράκλειο, τυχερά και τα σχολεία στα οποία μαθήτευσε ο μεγάλος στοχαστής και η μοναδικής εμβέλειας προσωπικότητα. Χρέος δικό μας να τον θυμόμαστε και αυτόν κι όσους συνέβαλαν στην παιδεία και την μόρφωσή του. Έτσι θα πραγματώσουμε την επιθυμία που μέσα από τα δικά του λόγια ο ίδιος εκφράζει: **[ΘΑ ΖΩ ΚΑΙ ΕΓΩ, ΘΑ ΣΤΟΧΑΖΟΜΑΙ ΚΑΙ ΘΑ ΒΛΕΠΩ ΚΙ ΑΚΟΜΑ ΑΦΟΥ ΠΕΘΑΝΩ ΦΤΑΝΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΡΔΙΕΣ ΝΑ ΜΕ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ].**

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Ο Νίκος Καζαντζάκης μεγαλώνοντας σε ένα περιβάλλον αυστηρά θρησκευτικό, σχεδόν θρησκόληπτο, ταυτόχρονα όμως και υπερπατριωτικό εμπνευσμένο από το όραμα της απελευθέρωσης της Κρήτης από τους Τούρκους , ο Νίκος Καζαντζάκης οδηγήθηκε στον ιδεαλισμό κι έκανε στόχο της ζωής του την αναζήτηση της αλήθειας, όποιο κι αν θα ήταν το τίμημα. Η αναζήτηση κάποιου σκοπού, ενός νοήματος, αποτέλεσε το κύριο μέλημά του, όταν οι άλλοι νέοι της ηλικίας του χαιρόντουσαν τη ζωή με το δικό τους νεανικό και ανέμελο τρόπο. Έτσι, ο πατριωτισμός του φάνηκε από πολύ νωρίς στη ζωή του αγγίζοντας τα όρια της αυτοθυσίας, του υπερβάλλοντα ζήλου και της προσήλωσης στο ιδανικό της ελευθερίας. **[ΔΕΝ ΧΥΝΕΤΑΙ ΠΟΤΕ ΑΔΙΚΑ ΑΙΜΑ. ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΕΙΣ ΑΚΟΥΣΤΑ ΠΩΣ ΕΝΑΣ ΣΠΟΡΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΜΑ ΔΕΝ ΠΟΤΙΖΕΤΑΙ ΑΥΤΟΣ ΜΕ ΝΕΡΟ ΓΙΑ ΝΑ ΠΙΑΣΕΙ, ΠΑΡΑ ΜΕ ΑΙΜΑ]** δήλωνε με έμφαση. Έτσι αρχικός παράγοντας ο οποίος άσκησε επιρροή στον ίδιο ήταν **ο πατέρας του**, που καθημερινά ορθώνονταν στα μάτια του ως παράδειγμα και πρότυπο παλικαριάς , λόγο της κατάστασης στην οποία βρισκόταν η Κρήτη εκείνη την περίοδο.

Όμως, ο Νίκος Καζαντζάκης, σε αντίθεση με το κλίμα εκείνης της περιόδου, μελέτησε και αντιμετώπισε κριτικά τα παγκόσμια ιδεολογικά ρεύματα, στα οποία βρήκε τις αφετηρίες και κατευθυντήριες γραμμές του στοχασμού του. Στο έργο του όμως διακρίνεται έντονα η προσωπική του σφραγίδα. Αυτά που μελέτησε ήταν κυρίως έργα φιλοσόφων και λογοτεχνών, από τους οποίους επηρεάστηκε η σκέψη του. Καθοριστικό παράγοντα βέβαια για τη διαμόρφωση της πνευματικής

του φυσιογνωμίας έπαιξε ο δάσκαλός του **Μπερξόν**, καθηγητής της φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού. Η φιλοσοφία του είναι μια φιλοσοφία της ζωής, που ο Καζαντζάκης αναχώνεψε κι εσκόρπισε στα έργα του .Σημαντικό επίσης ρόλο στη διαμόρφωση του έργου του έπαιξαν ο **Πλάτων**, ο **Αριστοτέλης**, ο **Νίτσε**, ο **Τζέιμς**, ο **Λένιν**, ο **Χριστός**, ο **Βούδας**, ο **Όμηρος**, ο **Τολστόι**, ο **Ντοστογιέφσκι**, ο **Δάντης** κ.ά. **Ο Τολστόι και ο Ντοστογιέφσκι ήταν οι δυο [Ρούσοι δράκοι που τον είχαν αρπάξει στα μυθικά χρόνια της νιότης του]**

Ακόμα, ο Καζαντζάκης, τα χρόνια 1907-1909 που βρίσκεται στο Παρίσι, "κοινωνήσε" με την φιλοσοφία του **Ουίλιαμ Τζαίμς** , του **Ανρί Μπερξόν** και του **Νίτσε**. Από τον **Τζαίμς** έμαθε να απορρίπτει την ύπαρξη του δεδομένου και του τελεσίδικου στην καθημερινή μας ζωή. Από τον **Μπερξόν** εμπνεύστηκε το όραμα του αγωνιζόμενου θεού, τη βαθύτερη επιδίωξη να γίνουμε οι άνθρωποι, μέσα στην καθημερινότητά μας, Σωτήρες του Θεού, με την έννοια της προσωπικής μας λύτρωσης από δεσμά και πρέπει, από ανταμοιβές σε μια μεταθανάτια ζωή για όσα πράττουμε τώρα - "άγνάντεψε γύρα σου, όλα τούτα τα κοσμία που κοιτάς θα σαπίσουν. Σωτηρία δεν υπάρχει " έλεγε – αποδεσμευτούν το Δικό τους Θεό από δάφνες, στεφάνια και μέταλλα υπεροχής και τον αγγίζουν με τα αισθητήρια της ψυχής τους κάνοντάς τον σύμμαχο, συμπαραστάτη, συνοδοιπόρο στα δύσκολα και κακοτράχαλα μονοπάτια της ζωής τους. "Οι άνθρωποι, ο καθένας ξεχωριστά, λυτρώνουν το Θεό τους , γίνονται Σωτήρες του Θεού ", έλεγε ο ίδιος ο Καζαντζάκης. Αυτή τη φιλοσοφική ενατένισή του την συναντάμε στο έργο του **ΑΣΚΗΤΙΚΗ**. Ο Μπερξόν στάθηκε ίσως ο πιο σημαντικός διδάσκαλος για τον Καζαντζάκη και απο τον Νίτσε , στον οποίο μάλιστα αφιέρωσε τη διδακτορική του διατριβή με τίτλο " **Ο ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΝΙΤΣΕ ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ** "- καθώς φαίνεται ότι ολόκληρο το έργο του διαπνέεται από τον βιταλισμό του δασκάλου του αλλά και από τον ιδιότυπο θεισμό του ,ιδιαίτερα μετά τα μηνύματα που δέχεται μελετώντας Νίτσε. Ο **Νίτσε** μετέδωσε στον Καζαντζάκη την κοσμοθεωρία του για την ύπαρξη και την ενσάρκωση του Αντιχρίστου, ενίσχυσε την προγενέστερη δυσπιστία του στη μεταθανάτια ζωή, έσπειρε την αμφιβολία στην νόηση και στην ψυχή του Έλληνα λογοτέχνη για το δικό του Θεό , εκείνον που διδάχτηκε από την πολυαγαπημένη του μητέρα στην τρυφερή ηλικία της παιδικότητάς και τελικά τον έπεισε να αποδεχθεί από το τρίπτυχο της χριστιανικής διδασκαλίας "**ΠΙΣΤΗ- ΕΛΠΙΔΑ- ΑΓΑΠΗ**" μόνον την αγάπη. "**Ο Νίτσε με δίδαξε...πως δεν πρέπει ποτέ να έχεις μια αντίληψη για τη ζωή που να σου επιτρέπει ελπίδες και ανταμοιβές. Είσαι ελευθερος άνθρωπος, όχι μισθοφόρος ...Να παλεύεις χωρίς να καταδέχεσαι θα ζητάς ανταμοιβή , [αυτό] είναι η αληθινή ελευθερία"** σημείωνε με έμφαση ο ίδιος.

Επίσης, ο Νίκος επηρεάστηκε και από τον **Βούδα**, όπως μαρτυρεί ο ίδιος , στην πλευρά ότι η λύτρωση έρχεται από την ελευθερία , όπου μυήθηκε στο Βουδισμό από το Νίτσε . Η Βουδική σκέψη επηρέασε Γερμανούς φιλόσοφους και προπάντων τον **Σοπενχάουερ** και το **Νίτσε** τους οποίους μελέτησε ο Καζαντζάκης. Από το Σοπενχάουερ υιοθέτησε την άποψη ότι ο κόσμος είναι μια παράσταση που δίνουν οι πέντε αισθήσεις του σώματος .

Επιπλέον , επηρεάστηκε και από το **Ντοστογιέφσκι**, στα έργα του οποίου η ύπαρξη του Θεού αποτέλεσε το κεντρικό θέμα που τον βασάνιζε σε όλη του τη ζωή. Εκδηλη φαίνεται επίσης και η επίδραση του Ηράκλειτου , κατά τον οποίο κόσμος είναι – όπως και για τον Καζαντζάκη – εϊζων πυρ. Ακόμα σημαντική επίδραση άσκησε επάνω του και ο **Αλέξης Ζορμπάς** , που τον έμαθε να αγαπά τη ζωή και να μη φοβάται το θάνατο. Ο ίδιος δηλώνει ότι τον επηρέασαν και τα ταξίδια και τα ονειράτα , καθώς και **ο Όμηρος ο Βούδας, ο Νίτσε, ο Μπερξόν και ο Ζορμπάς , έτσι επεξηγεί πως ο καθένας τον επηρέασε ξεχωριστά [Ο πρώτος στάθηκε για μένα το γαλήνιο κατάφωτο μάτι , σαν το δίσκο του ηλίου , που φωτίζει με απολυτρωτική λάμψη τα πάντα ο Βούδας , το άπατο κατάμαυρο μάτι, όπου πνίγεται και ημερώνεται ο κόσμος , ο Μπερξόνας με αλάφρωσε από μερικά άλυτα φιλοσοφικά ρωτήματα που με τυραννούσαν στα πρώτα νιάτα, ο Νίτσε με πλούτισε με καινούριες αγωνίες και με έμαθε να μετουσιώνω τη δυστυχία , την πίκρα, την αβεβότητα σε περηφάνια και ο Ζορμπάς με έμαθε να αγαπώ τη ζωή και να μην φοβούμαι το**

θάνατο.] Επιπρόσθετα, ο Καζαντζάκης επηρεάστηκε και από τον **Δημόκριτο, τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα**. Επίσης, επηρεάστηκε και από το **Χριστό** αφού οι ιδέες του Χριστιανισμού έχουν την πρωτοκαθεδρία, επειδή το θέμα του Θεού ήταν στην πρώτη γραμμή των στοχασμών του.

Τέλος, ο Καζαντζάκης, ο πολυπλάνης αυτός σταυροφόρος της δημοκρατίας και ακαταπόνητος κυνηγός της αλήθειας, προσπαθούσε από την τρυφερή παιδική του ηλικία έως την προχωρημένη ωριμότητά του, να πλησιάσει το απρόσιτο και να συμφιλιωθεί με την ιδέα, πώς η φυσική απόληξη της ζωής είναι ο θάνατος. Προσπαθούσε να είναι αισιόδοξος παρά τις ανυπέβλητες δυσχέρειες και τις αλλεπάλληλες απογοητεύσεις, που φέρει η καταθλιπτική σκέψη της αφόρητα πικρής γεύσης της αποτυχίας. Σε όλα τα στάδια της πολυκύμαντης πορείας του καινοτόμου και φιλοπρόοδου πνεύματος, δέσποζε ο αγώνας, αυτός ήταν και κύριος άξονας των στοχασμών του, συγχρόνως η αγάπη έδινε περιεχόμενο και νόημα στην εφήμερη ύπαρξή του.

ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Ο Καζαντζάκης είναι πάντα ένας πληθωρικός συγγραφέας ως προς το γλωσσικό του πλούτο, το πλήθος των ιδεών και την ένταση με την οποία προβάλλονται οι ιδέες αυτές. Ο ίδιος έχοντας απόλυτη πεποίθηση στην πληθωρική του έκφραση και τη δύναμη του λόγου του καταλαμβάνει την ψυχή και το μυαλό του αναγνώστη και τον παρασύρει σε μια περιπέτεια πράξεων και ιδεών.

Έτσι μια πτυχή της προσωπικότητας του, καθώς, ανάμεσα στα άλλα, αναδεικνύεται μέσα από το έργο του ως φιλόσοφος της γλώσσας. Βασικές θέσεις του Καζαντζάκη για τη γλώσσα, είναι η αγωνία του λόγου, Τον Καζαντζάκη, όπως και κάθε άλλο μεγάλο λογοτέχνη, τον κατέτρεχε η αγωνία του λόγου, η ανεύρεση των κατάλληλων λέξεων και εκφράσεων για να δώσει σάρκα και οστά στις σκέψεις που τον βασάνιζαν.

Πιο συγκεκριμένα, ο λόγος του Καζαντζάκη μέσα από το μυθιστόρημα του Καπετάν Μιχάλη που διαβάσαμε είναι ζωντανός, νευρωτικός και αψύς. Η κίνησή του είναι γοργή, λεβέντικη, είναι ένας λόγος Κρητικός, αρσενικός, που θα έλεγε πως σαν τους Κρητικούς, καμαρώνει κι αυτός τη λεβεντιά του, γιατί έχει συνείδηση της λεβεντιάς του. Η γλώσσα του είναι ανάμεικτη από ποιητικά και πεζά στοιχεία, από ιδιωματικά και κοινά, από στοιχεία της παράδοσης της Κρήτης. Έχει άθρονες κρητικές λέξεις π.χ (μούρτζουφλος=με χοντρά φρύδια, ρέγαλο= δώρο, κατσάβραχα= δύσβατο μέρος, κονίσματα= εικόνες μάνι-μάνι= γρήγορα, όζω= έξω, γδίκηση= εκδήκηση, αμέστωτος= αυτός που δεν έχει οριμάσει, χοχλακίζει= βράζει, ομπρός= μπροστά, καμνύσει= νυστάζω, μουρλάθηκε= τρελάθηκε, κάψα=ζέστη, τουρτουρίζω=κρυώνω, καπλαντισμένο=γεμάτο, ζόρες=δυσκολία, αλαμπουρνέζικα= άσχετα....).

Επίσης, μέσα από την λεπτομερή περιγραφή της φύσης δίνει ζωντάνια και παραστατικότητα π.χ.[Κατά το δειλινό, ξεχύθηκαν λαμπροστολισμένοι χριστιανοί και χριστιανές στις Τρεις καμάρες, φουσούσε ο αέρας, κυμάτιζαν οι μεταξοτές κορδέλες στα κοριτσιίστικα μαλλιά, καταβόρα τριανταφυλλένια αναπαύνταν η θάλασσα, πίσω κατανότου, χλωροπρασίνιζαν τα χωράφια, ροδάμιζαν τα βουνά, έλαμπαν ασημοκαπνισμένες οι ελιές, κι απάνω ο ουρανός σκέπαζε μενεξελένιος, χνουδωτός και ήμερος πολύ, τους καταφαγωμένους Καστρινούς, που βγήκαν σερίανι να τους δούνε και να χωνέψουν. Έπεφτε σιγά σιγά το δειλινό, ισκιώνονταν και μέρωναν τα πρόσωπα, κι ο Αποσπερίτης ξαφνικά κρεμάστηκε, γελαστός, θριαμβευτικός σαν αναστημένος Χριστός, απάνω από τα κεφάλια των ανθρώπων.]Ακόμα, ο λόγος του γίνεται πιο ζωντανός από του ζωντανούς διαλόγους που υπάρχουν μέσα στο έργο ανάμεσα στις συνομιλίες των προσώπων. Επιπλέον έχουμε διάφορες μαντινάδες και παροιμίες που προκαλούν ευθυμία και κάνουν πιο διασκεδαστικό και ενδιαφέρον το έργο.[σελ.236 ΟΛΑ ΤΑ ΞΕΛΗΣΜΟΝΗΣΕΣ ΜΑ ΜΙΑΣ ΑΥΓΗΣ ΘΥΜΗΣΟΥ

ΟΝΤΑΣ ΣΕ ΦΪΛΟΥΝ ΚΙ ΕΛΕΓΕΣ ΝΥΧΤΑ ΝΑΙ ΚΑΙ ΚΟΙΜΗΣΟΥ], [σελ.488 ΣΤΟΥΣ ΚΟΡΔΑΛΛΟΥΣ ΤΑ ΣΚΟΡΠΙΣΑ ΤΑ ΜΠΑΡΟΥΤΟΣΚΑΓΑ ΜΟΥ, ΤΩΡΑ ΘΩΡΩ ΣΕ ΠΕΡΑΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΙΓΕΤΑΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ]

Τέλος, η γλώσσα με τα διαλεκτικά της στοιχεία με τα διακείμενα και τις λαϊκές εκφράσεις αναπαριστά τη συνολική ζωή στην Κρήτη με τα σοβαρά και τα ευτράπελά της, καθώς η αφήγηση σταδιακά οδηγείται από το απλό στο σύνθετο, από το ευτράπελο στο σοβαρό, από το ατομικό στο συλλογικό και από την λαϊκή θυμοσοφία στο στοχασμό. Είναι εύλογο, σε ένα τόσο μεγάλο έργο όπως ο καπετάν Μιχάλης να υπάρχουν ποικίλα γνωστικά πεδία με διαφορετικά κοινωνικά, ψυχολογικά και χρονικά επίπεδα. Έτσι δικαιολογημένα, η ορμητική σκέψη, η χειμαρρώδη γλώσσα, η απaráμιλλη εκφραστική ικανότητα, η δημιουργική φαντασία, η βαθιά αίσθηση της πραγματικότητας και προπάντων η λογική τεκμηρίωση των απόψεών του, ανέδειξαν τον Νίκο Καζαντζάκη σε ένα από τα λαμπρότερα και καθολικότερα πνεύματα όλων των εποχών.

ΓΝΩΜΗ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ ΓΙΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ -ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μέσα από το βιβλίο του Νίκου Καζαντζάκη Καπετάν Μιχάλη διακρίνουμε επίσης ότι αν και ο ίδιος ήταν μια σπουδαία προσωπικότητα που είχε ένα αρκετά υψηλό μορφωτικό επίπεδο, στο έργο του παρουσιάζει τον πατέρα του Καπετάν Μιχάλη να περιφρονεί τα γράμματα , τους μορφωμένους και γενικά την εκπαίδευση εκείνης της εποχής, επειδή θεωρούσε ότι χρέος κάθε ανθρώπου είναι να αγωνίζεται για την πατρίδα τους και την ελευθερία τους. Αυτό το διακρίνουμε μέσα από διάφορα χωρία του έργου:

Αρχικά, βλέπουμε την στάση που κρατάει απέναντι στον ανιψιό του τον Κοσμά:[**Τί διάολο σπουδάζει; Ακόμα θα σπουδάζει; Δε λέει πως δεν έχει μούτρα να γυρίσει στην Κρήτη γιατί παντρεύτηκε με Οβραία! Μαγάρισε, αδέρφι Κώσταρε, ο κανακάρης ο γιος σου, το αίμα μας**

!Ε, και να ζούσες! Να μου τον πιάσεις από τον αστράγαλο και να τον κρεμάσεις ανάποδα στα δοκάρια, σαν τουλούμι!][...][Σπυδάζει, λέει, τί διάολο σπυδάζει; Θα καταντήσει κι ετούτος σαν τον μάρμπα του τον Τίτυρο, δάσκαλος! Ψαλιδόκωλος, μπουμπουνοκέφαλος, με γυαλάκια. Καλός καλός ο χόιρος μας, μα βγήκε χαλαζάρης! Φτου!]

Επίσης, φαίνεται ότι [σιχαίνονταν τα γράμματα] από τα λόγια που έλεγε στο γιο του το Θρασάκι: [**Μακριά από τα γράμματα, χτικιό 'ναι, μην κολλήσεις!**] και ακόμα από το ότι αποτρέπει και τον ανιψιό του το Χαρίτο από τις σπουδές [**Θα χαλάσεις τα μάτια σου, κακομοίρη, θα βάλεις γυαλάκια, θα γίνεις ρεζίλι!**] Τέλος, φαίνεται και από το χωρίο (σελ.297) [**... ποτέ του δεν είχε ανοίξει βιβλίο να διαβάσει σιχαίνονταν τα γράμματα, σιχαίνονταν τους γραμματισμένους, κι όταν ξέσπαζε επανάσταση, ξέσκιζε με αναγύλλιαση τα παλιά κιτάπια των μοναστηριών και τα έκανε φισέκια. Έβλεπε τον Τίτυρο τον αδερφό του, έβλεπε το Χατζησάββα, τον κυρ Ιδομενέα, και κουνούσε με καταφρόνια τη λιοφρυσμένη κεφαλα του : (Να που καταντούν τα γράμματα τον άνθρωπο – γυαλάκια, παντελονάκια, καμπουρίτσα κι αν ακούσεις τουφεκιά, να τα κάνεις απάνω σου ...)] .**

Με αυτά τα λόγια, επικυρωμένα με την αλήθεια της λαϊκής θυμοσοφίας, παρουσιάζει ο Καζαντζάκης τις αντιλήψεις για τους μορφωμένους του Καπετάν Μιχάλη, του θεόρατου άντρακλα με το μαύρο κροσσωτό μαντίλι, που ήθελε (**ατσαλένια τα κορμιά των Κρητικών, να μπορούμε να βαστάζουμε εκατό, διακόσια, τριακόσια χρόνια, όσο να λευτερώσουμε την Κρήτη**). Έτσι αυτός πίστευε ότι εκείνη την εποχή η γνώση των γραμμάτων και η μόρφωση ήταν περιττή και προτεραιότητα είχε ο αγώνας του κάθε ατόμου για την απελευθέρωση της πατρίδας του και η ελευθερία του.

ΑΞΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΕΡΓΟ

Ο Νίκος Καζαντζάκης στο μυθιστόρημά του Καπετάν Μιχάλης, μας παρουσιάζει μέσα από τη ζωή και τη δράση του κεντρικού ήρωα διάφορες αξίες που αντιπροσωπεύουν τον ίδιο τον ήρωα. Δηλαδή προέχουν αξίες όπως είναι η αγάπη για την πατρίδα και την ελευθερία, ο σεβασμός στους προγόνους και η αξία της ζωντανής γλώσσας. Έτσι, μορφή και περιεχόμενο συγκροτούν μια αφήγηση ζωντανή που καθηλώνει τον αναγνώστη και που δημιουργεί ένα κλίμα επικό με κύριο πρόσωπο τον Καπετάν Μιχάλη και την ηρωική του δράση.

Αρχικά, ο Νίκος Καζαντζάκης αναφέρεται στην αξία της αγάπης για την πατρίδα και την ελευθερία. Δηλαδή πιστεύει πως το άτομο έχει ατομικό χρέος και θα πρέπει να αγωνίζεται για την ελευθερία της πατρίδας του που θα έχει αποτέλεσμα την προσωπική του ελευθερία. Επίσης, τονίζει ότι η ελευθερία θα πρέπει να υπερβαίνει τον καθαρά ατομικό της χαρακτήρα και να εκφράζεται ως εκπρόσωπος ενός συνόλου, δηλαδή ο Καζαντζάκης μιλά συχνά εξ ονόματος της Κρήτης, της ράτσας και του Έλληνα. Αυτό φαίνεται από την χαρακτηριστική φράση του Καπετάν Μιχάλη [**ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ**] όπου αποτελεί το πιο διαχρονικό παράδειγμα για την υπεράσπιση του πιο σημαντικού αγαθού για τον Έλληνα.

Επίσης, μας παρουσιάζει την αξία του σεβασμού στους προγόνους, όπου αυτό φαίνεται από τις αναδρομές που κάνει στο παρελθόν και αναφέρει τους ήρωες του 1866 όπως το μεγάλο γιο του καπετάν Σήφακα, τον Κώσταρο. Ακόμα στο σπίτι του καπετάν Μιχάλη στους τοίχους [**ήταν αραδιασμένοι μέσα σε μαύρες φαρδιές κορνίζες, όλοι οι ήρωες του 1821, ανήμερα θέρια, σιδερομούστακα**] αυτοί ήταν οι δικοί του ζωντανοί πρόγονοι, σε αυτούς έδινε απολογισμό και κυρίως στον άγιο Καραίσκο μπροστά από τον οποίο έκαιγε μόνιμα ένα καντηλάκι.

Ακόμα, μέσα από το άφθονο κρητικό λεξιλόγιο παρουσιάζεται η αξία της κρητικής γλώσσας,

όπου δίνει ζωντάνια και παραστατικότητα σε όλο το έργο.

Τέλος, μέσα από την συμπεριφορά του κεντρικού ήρωα Καπετάν Μιχάλη ως παθιασμένο αγωνιστή για την πατρίδα του, παραπέμπει σε μια ιδιαίτερη ηθική συνείδηση που διέπει αγώνα, ένα χρέος που γίνεται δεσμευτική συνθήκη για τον αγωνιζόμενο. Έτσι μέσα από αυτή την οπτική ,διακρίνουμε να διατρέχει στο κείμενο και ένας παραδειγματικός κώδικας αξιών . Δηλαδή όπως ξέρουμε ότι ο Καπετάν Μιχάλης ήταν ένας πραγματικός και γενναίος ήρωας ο οποίος λειτουργούσε με το ένστικτο και όχι με το συναίσθημα και ήταν ακόμα ικανός να υπερβεί τη λογική για το κοινωνικό καλό. Συγκεκριμένα, την υπέρβαση της λογικής την αντιπροσωπεύει ο καπετάν Μιχάλης και συνδέονται στενά με τους κώδικες τιμής και ελευθερίας. Έτσι έχουμε αρχικά την εμφάνιση του μελλοντικού ήρωα με τις ξεχωριστές ιδιότητες , που αναφέρονται στα σωματικά του χαρακτηριστικά[**Ο καπετάν Μιχάλης έτριξε τα δόντια, όπως το συνηθούσε όταν τον καβαλίκευε ο θυμός , ξεπρόβαλε από τα χείλη του το δεξό του σκυλόδοντο και φέγγιζε ανάμεσα από τα μαύρα μουστάκια του . Καλά, απάνω στην μάνητά του, με τα στριγγυλά κατασκότεινα μάτια του , με τον κοντό αλύγιστο σβέρκο, με τη βαριά χοντρικόκαλη δύναμη του και το σκυλόδοντο που ξεπρόβαινε, έμοιαζε αληθινά με κάπρο, που είδε ανθρώπους κι αντιστυλώθηκε στα πισινά του να του χιμήξει]. Ταυτόχρονα ο καπετάν Μιχάλης αντιπροσωπεύει και τον κώδικα κυριαρχίας. Μπορεί να κάνει ό,τι θέλει και μπορεί να μην κάνει ό,τι κάνουν οι άλλοι άνθρωποι. Χαρακτηριστική από την άποψη αυτή είναι η σκηνή στο υπόγειο όπου ο ήρωας καλούσε το Βεντούζο, τον ταβερνιάρη, το Φουρόγατο, το Μπερτόδουλο και την Εφεντίνα, ένα μωαμεθανό που του άρεσε το κρασί και το κρέας το χοιρινό. Διασκέδαζαν μαζί τους και ασφαλώς όλοι τους έφταναν στα όρια της αντοχής τους . Μόνο ο καπετάν Μιχάλης διέφερε: [**Κατά τα ξημερώματα όλοι είχαν παραδώσει τα άρματα, άλλοι κυλισμένοι κατάχαμα ρουχάλιζαν, άλλοι με τα κούτελα ακουμπισμένα στα πιθάρια, αναστέναζαν βαριοστομαχιασμένοι και μάχονταν να κάνουν εμετό, ο Μπερτόδουλος, αφού έκαμε εμετό και άδειασε , βρήκε νερό και πλύθηκε , έγειρε το κεφαλάκι του μέσα στις δίπλες της μέρτας του , σούρθηκε στη γωνία κι αποκοιμήθηκε, σαν ένα βρεμένο πουλί μέσα στις φτερούγες του. Και μόνο ο καπετάν Μιχάλης, με ορθό το κεφάλι , πιωμένος και ξεμέθυστος, κρατούσε τα μάτια ανοιχτά και κοίταζε από το φεγγίτη τη μέρα που σηκώνονταν].****

Επίσης ένας ήρωας δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς να επιδιώξει να αποκτήσει ένα ποθητό αντικείμενο που δεν είναι πάντα ένα πρόσωπο αλλά μπορεί να είναι ένα σύμβολο ή μια ιδέα. Στην περίπτωση του καπετάν Μιχάλη είναι η Κρήτη:[**Άμα λευτερωθεί η Κρήτη, (στοχάζονταν κάποτε) θα λευτερωθεί και μένα η καρδιά μου , άμα λευτερωθεί η Κρήτη, θα γελάσω] .**

Και τέλος, αντιπροσωπεύει τον κώδικα υπερηφάνειας... Αυτό το βλέπουμε μέσα στο έργο όταν φτάνει στην Κρήτη ο Κοσμάς, ο ανιψιός του καπετάν Μιχάλη και φέρνει στους επαναστατημένους το μήνυμα της συνθηκολόγησης. Οι καπεταναίοι καταθέτουν τα όπλα, αλλά ο καπετάν Μιχάλης αρνείται. Εδώ ο ήρωας είναι ελεύθερος να ακολουθήσει των δρόμο των πολλών, αλλά η υπακοή του στις επιταγές του ποθητού αντικειμένου, που δεν είναι άλλο από την Ελευθερία της Κρήτης, τον κρατάει στο βουνό με λίγους συντρόφους. Έτσι σύμφωνα με τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι το έργο του Καζαντζάκη **ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ**, συγκροτεί το στοιχείο του ήρωα Κρητικού, είναι η φωνή της Κρήτης, με το συνολικό της κρητικό πολιτισμό, όπου η μια αξία υπονοεί και διαπλέκεται με την άλλη.

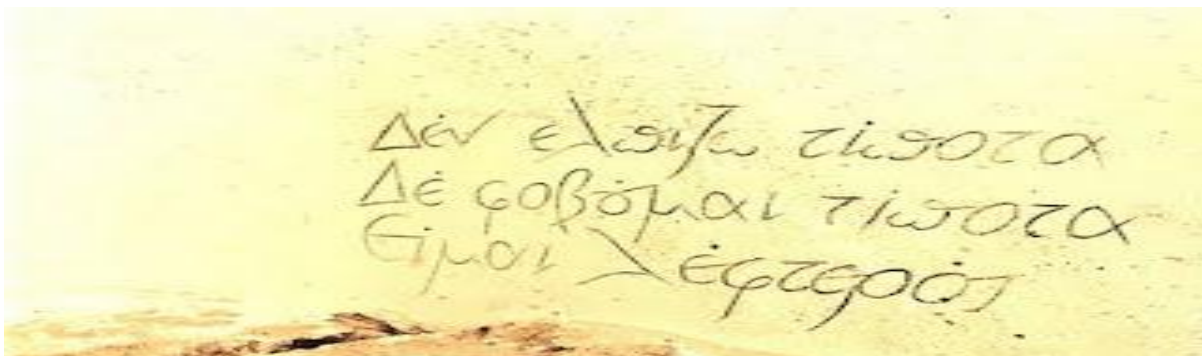

Ανάλυση 3 αποφθευμάτων του Ν.Καζαντζάκη

Ο Νίκος Καζαντζάκης είναι ένας από τους σημαντικότερους, καταξιωμένους συγγραφείς σε παγκόσμιο επίπεδο και ανάμεσα στις ακραίες περιπτώσεις πνευματικών δημιουργών το οποίο μας το αποδεικνύουν το μεγάλο σύνολο των φιλοσοφικών ρητών και εκφράσεων του, οι οποίες παραμένουν αλώβητες και διαχρονικές, μέχρι την σημερινή εποχή. Έτσι μεταξύ αυτών των αποφθευμάτων διακρίνουμε τις ακόλουθες:

1. “Δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβάμαι τίποτα, είμαι ελεύθερος.”
2. “Μια αστραπή η ζωή μας...μα προλαβαίνουμε”
3. “Έχεις τα πινέλα, έχεις τα χρώματα ζωγράφισε τον παράδεισο και μές μέσα”

“Δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβάμαι τίποτα, είμαι ελεύθερος.”

Αυτή η πολύ γνωστή σε όλους μας φράση, είναι χαραγμένη πάνω στον τάφο του Νίκου Καζαντζάκη και είναι παρμένη απ' το έργο του Οδύσσεια, ο οποίος το θεωρεί το πιο σημαντικό του έργο. Αυτή η σπουδαία φράση μας κάνει να σκεφτούμε ότι είναι επηρεασμένη από την ελληνιστική φιλοσοφία και τον βουδισμό. Συγκεκριμένα μας δείχνει ότι αυτός είχε υιοθετήσει ιδέες από σημαντικούς φιλόσοφους και θέλει να μας πει με αυτή τη φράση ότι ο άνθρωπος ούτε θα πρέπει να φοβάται ,ούτε να ελπίζει και κατά συνέπεια να μη γίνεται έρμαιο των παθών του. Ο άνθρωπος δηλαδή οφείλει να γνωρίζει ότι η αποστολή του (με την έννοια του τελικού σκοπού), βρίσκεται μέσα στην φύση του. Αυτός είναι και ο λόγος που οφείλει να μείνει ψυχολογικά ατάραχος, ακόμα και σε ακραίες περιπτώσεις. Παράλληλα αυτός ο σπουδαίος συγγραφέας λέγοντας ότι δεν ελπίζει

τίποτα και δε φοβάται τίποτα, εννοεί ότι δεν έχει ελπίδες για ουράνιους παραδείσους και έτσι δεν φοβάται το Θεό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ήταν άθεος. Επιπλέον λέγοντας ότι ήταν ελεύθερος, εννοεί δεν ήταν τόσο καλοκάγαθος ώστε να κατέχει μια θέση στον παράδεισο, κοντά στο Θεό, αλλά ούτε και στρεφόταν εναντίον του Θεού. Στη συνέχεια αυτή η φράση θέλει να μας δείξει την συγκρουσιακή σχέση μεταξύ λογικής και παθών, όπως ο φόβος και η ελπίδα, η οποία για να αποφευχθεί θα πρέπει ο άνθρωπος να σκέφτεται ελεύθερα και να είναι ελεύθερος. Έτσι σύμφωνα με τον Καζαντζάκη ελευθερία είναι η απουσία φόβου και ελπίδας, η ανάγκη για σκέψη και η λύτρωση από την ελευθερία, οι οποίες όλες αυτές οι μορφές εκφράζουν το ίδιο νόημα. Επιπρόσθετα, ελεύθερος είναι αυτός που δεν ελπίζει τίποτα και δεν φοβάται τίποτα. Τέλος, όλα αυτά μας κάνουν να σκεφτούμε και να καταλάβουμε ότι όλες οι μορφές ελευθερίας καταλήγουν σε μια, δηλαδή την απουσία του φόβου και της ελπίδας απ' την ζωή του ανθρώπου και ότι η ελευθερία ήταν το κεντρικό φιλοσοφικό πρόβλημα και το υψηλότερο αγώνισμα της ψυχής του Νίκου Καζαντζάκη που προκύπτει απ' ότι η φράση "Δεν ελπίζω τίποτα, δεν φοβάμαι τίποτα, είμαι ελεύθερος" έχει σφραγίσει με επιγραμματικό τρόπο τον τάφο του.

“Μια αστραπή η ζωή μας...μα προλαβαίνουμε”

Ακόμα ο Καζαντζάκης έχει πει και άλλες χαρακτηριστικές φράσεις, όπου ανάμεσα σ' αυτές είναι και η παραπάνω. Μέσα από αυτή τη φράση μας λέει ότι η ζωή μας είναι μικρή 'σαν αστραπή' όμως προλαβαίνουμε να κάνουμε τα πάντα αρκεί να έχουμε θέληση για να εκπληρώσουμε όλους μας τους στόχους. Επίσης αυτή η φράση κρύβει μέσα της και ένα επίκαιρο νόημα, θέλει να μας πει ότι με όλα αυτά που ζούμε σήμερα, μέσα στον καθημερινό μας αγώνα για επιβίωση και μέσα στους αγχώδεις ρυθμούς της εποχής μας που μας παρασέρνουν, ξεχνάμε τα πιο απλά και βασικά πράγματα, μέσα απ' τα οποία κρύβεται η ουσία της ζωής. Συγκεκριμένα θέλει να μας περάσει ένα πολύ σημαντικό μήνυμα, ότι δηλαδή η ζωή μας μπορεί να είναι μικρή όμως προλαβαίνουμε να κάνουμε ότι θέλουμε και να ζήσουμε μια γεμάτη και ευχάριστη ζωή αρκεί να συνειδητοποιήσουμε ποιές είναι οι αξίες που δίνουν νόημα στην ζωή μας. Επιπλέον τονίζει μέσα απ' αυτή τη φράση ότι το παν είναι να αφήνει το στίγμα του σ' αυτή τη ζωή, να μην την διανύει 'αβρόχοις ποσίν', να προλαβαίνει να γράφει " το βίο και την πολιτεία του". Έτσι έμμεσα μας εξηγεί ότι δεν αξίζει να σπαταλάς το χρόνο σου σε ανούσια πράγματα αλλά θα πρέπει να ανακαλύψουμε πράγματα που να γεμίζουν την καθημερινότητα μας με ζωντάνια, χαρά και ευδαιμονία. Τέλος όλοι μας θα πρέπει να μην αφήνουμε κανένα λεπτό απ' τη ζωή μας ανεκμετάλλευτο και να ζούμε την κάθε μας στιγμή σαν να' ναι τελευταία.

"Έχεις τα πινέλα, έχεις τα χρώματα ζωγράφισε τον παράδεισο και μπές μέσα"

Ο Ν.Καζαντζάκης με αυτή την πολύ σοφή και διαχρονική φράση θέλει να μας δείξει ότι ο άνθρωπος με τις δυνατότητες και τις γνώσεις που διαθέτει μπορεί να φτιάξει την ζωή του όπως την θέλει αυτός για να μπορέσει να ζήσει ευτυχισμένος μέσα σ' αυτήν χωρίς δυστυχίες και συγκρούσεις. Επίσης μας λέει ότι η ευτυχία του ανθρώπου έχει άμεση σχέση με την γαλήνη και την ηρεμία της ψυχής, την ευζωία και την ασφάλεια. Έτσι σύμφωνα με τον Καζαντζάκη αν μπορέσει ο άνθρωπος να φτιάξει τη ζωή του όπως πραγματικά θέλει, θα ζήσει μια ευτυχισμένη ζωή που θα μπορεί να βιώνει τη χαρά της ζωής με ηρεμία και γαλήνη, να ζει με αξιοπρέπεια, απλότητα και λιτότητα και να ανακαλύψει το βαθύτερο νόημα του κόσμου. Επιπλέον, μας τονίζει ότι ο κάθε άνθρωπος καθορίζει ο ίδιος με τις πράξεις του και την συμπεριφορά του την ζωή που θα ακολουθήσει ανάλογα αν αυτές είναι σωστές και αρμόζουν στην συμπεριφορά του ή αν είναι παράλογες με σκοπό την αξιοποίηση του δικού του συμφέρον. Εκτός απ' τα παραπάνω αυτή η φράση μας δίνει να κατανοήσουμε ότι αν θέλουμε μπορούμε μόνοι μας να κάνουμε την αρχή της αλλαγής της ζωής μας κάνοντας καλές πράξεις, διότι όταν δίνεις ταυτόχρονα παίρνεις. Και αυτό ισχύει όχι μόνο για τα υλικά αγαθά αλλά και για τα ψυχικά. Τέλος πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι παρόλο που οι άσχημες καταστάσεις στη ζωή μας, προκαλούν το αίσθημα της απαισιοδοξίας, της απογοήτευσης και του φόβου, εμείς πρέπει να τα καταπολεμήσουμε με τον δικό μας ξεχωριστό τρόπο.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ

Ο Καπετάν Μιχάλης του ομώνυμου αυτού μυθιστορήματος είναι ο πατέρας του Νίκου Καζαντζάκη. Ένας άνθρωπος του ηθικού επιπέδου, που θέτει στο περιθώριο την ατομικότητά του και βάζει πάνω από όλα το κοινό καλό. Είναι ένας ήρωας του χρέους, που θέτει πάνω από όλα το καθήκον, την ελευθερία, την πατρίδα και τη θυσία. Ένας άνθρωπος με σκληρή προσωπικότητα και αρετή, που θέτει σαν υπέρτατη αξία τον αγώνα για ελευθερία, έναν άνθρωπο που λειτουργεί με το ένστικτο και υπερβαίνει τη λογική.

Πιο συγκεκριμένα, ο Καπετάν Μιχάλης είναι ένας γενναίος και άξιος ήρωας, ένας θεόρατος άντρας, πεισματάρης, μετρημένος, απότομος και σκληρός απέναντι στο γυναικείο φύλο. Αυτό φαίνεται μέσα από την συνάντησή του με τον Νουρή Μπέη όπου λέει: [**Ποιά'ναι η καλή κοπέλα αυτή; Τή ρώτησε δείχνοντας με το μάτι του τη Ρηγιώ, κάπου την έχω δει -μα πού;**] Ακόμα ο Καπετάν Μιχαλς είναι ένας οριακός ήρωας που με την ζωή και τη δράση του αναδεικνύεται σε υπόδειγμα [ηθικού ανθρώπου]. Τον χαρακτηρίζει η άκαμπτη αρέτη, εκείνων που αντιμετωπίζουν σαν χρέος τη ζωή και θέτουν σαν υπέρτατη αξία το αγώνα για το κοινό καλό. Η κοσμοθεωρία του υποστασιώνεται στην [κρητική ματιά], σε εκείνη την θεώρηση του κόσμου και την υπερήφανη στάση ζωής που αγηφά το θάνατο και διεκδικεί την αυτονομία -ελευθερία σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η χαρακτηριστική φράση του Καπετάν Μιχάλη [**ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ**] λίγο πριν την τελική κρίσιμη μάχη συνοψίζει τη στάση του [**ηρωικού μηδενισμού**] το άλλο όνομα της κρητικής ματιάς, και δείχνει ότι η διεκδίκηση της αυτονομίας -ελευθερίας, η οποία ενσαρκώνει το ιδανικό της ανθρώπινης ακεραιότητας που σποτελεί το πιο δυνατό κίνητρο και συνάμα μέτρο της αξίας του αγώνα που κάνει ο άνθρωπος σε αυτή τη ζωή και του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζει και ζωή και θάνατο.

Επίσης ο Καπετάν Μιχάλης όπως παρουσιάζεται μέσα στο βιβλίο, μας δείχνει πώς [σιχαίνονταν

τα γράμματα] μακριά από το γράμματα έλεγε στο γιο του το Θρασάκι [χτικιό 'ναι θα κολλήσεις!], όμοια αποτρέπει και τον ανιψιό του το Χαρίτο από τις σπουδές , π.χ. [**Θα χαλάσεις τα μάτια σου,κακομοίρη, θα βάλεις γυαλάκια, θα γίνεις ρεζίλι. Κάτσε στο μαγαζί και σα μεγαλώσεις και πήξει το μυαλό σου, θα σου βάλω εγώ συρμαγιά, να ανοιξεις δικό σου μαγαζί , να γίνεις άνθρωπος**].

Επιπλέον, είναι και ένας άνθρωπος με πολλά στοιχεία που παραδοσιακού, αυστηρού και λεβέντη Κρητικού. Αγωνίζεται για να αποκτήσει ένα ποθητό αντικείμενο όπου στην περίπτωση του Καπετάν Μιχάλη είναι η Κρήτη [**Άμα λευτερωθεί η Κρήτη θα λευτερωθεί και εμένα η καρδιά μου , άμα λευτερωθεί η Κρήτη, θα γελάσω**].

Ο καπετάν Μιχάλης έχει ταυτίσει τη ζωή του με την σωτηρία της Κρήτης, με το ηρωικό παρελθόν της γενιάς του και με τους ήρωες του 1821, που είναι συνομιλητές του. Συνομιλεί με τον Άγιο Μηνά στον οποίο προσεύχεται κάθε Κυριακή για την ελευθερία της Κρήτης , έχει αξίες σε σχέση με τον εχθρό, δηλαδή , όταν οι Τούρκοι με διάφορες αφορμές διαγουμίζουν τα σπίτια των χριστιανών και όλοι οι συγχωριανοί τους έφευγαν για τα βουνά παίρνοντας ό,τι μπορούσαν από τα σπίτια τους , ο καπετάν Μιχάλης δεν άδειαζε το σπίτι του για να μην ντροπιαστεί από τον εχθρό που θα βρεί το σπίτι του άδειο. Πρόκειται για μια αξία ιπποτική και οικογενειακή, διότι έτσι είχε κάνει και ο παππούς του το 1821. Επίσης είχε ηγετικές ικανότητες και δε σήκωνε αντίρρηση.

Ακόμα, ο ηρωισμός του ήταν μοναδικός , αλλά και μεγάλος ήταν και ο σεβασμός των συμπατριωτών του απέναντι σε αυτόν [**Κι ολάκερη η Τουρκιά να έρθει να με μπλοκάρει, το αντί μου δεν δρώνει. Μου φαίνεται πως είμαι ένα Αρκάδι, γεμάτα τα σωθικά μου μπαρούτι, κι όταν δω πως δεν υπάρχει σωτηρία , τινάζομαι στον αγέρα. Κατάλαβες;**] [Δυο γέροι χωριάτες [...] έβαλαν τις απαλάμες τους στο στήθος , χαιρέτησαν : -Πολλά τα έτη σου , καπετάν Μιχάλη !] Τέλος , ήταν έναν ήρωας της Κρήτης αφού θυσίασε την ζωή του για την ελευθερία της .

MANTINADES ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Οι Κρητικοί γεννήθηκαν,
να ζουν ευτυχισμένοι,
ελεύθεροι, ατρόμητοι,
στα δύσκολα ενωμένοι.

Λευκό πουλί είναι αυτό,
τον κόσμο όλο γυρίζει,
έξω από το σπίτι μας
περνά να μας ξεπροβοδίσει.

Είναι η ψυχή του ανθρώπου μας,
του Νίκου Καζαντζάκη,
που άλλος δεν εβρέθηκε,
να έχει ετσα' μεράκι.

Η Κρήτη τον εγέννησε,
και έχει υπερηφάνεια,
γιατί τσα' θρωπου λεβεντιά,
στον κόσμο είναι σπάνια.

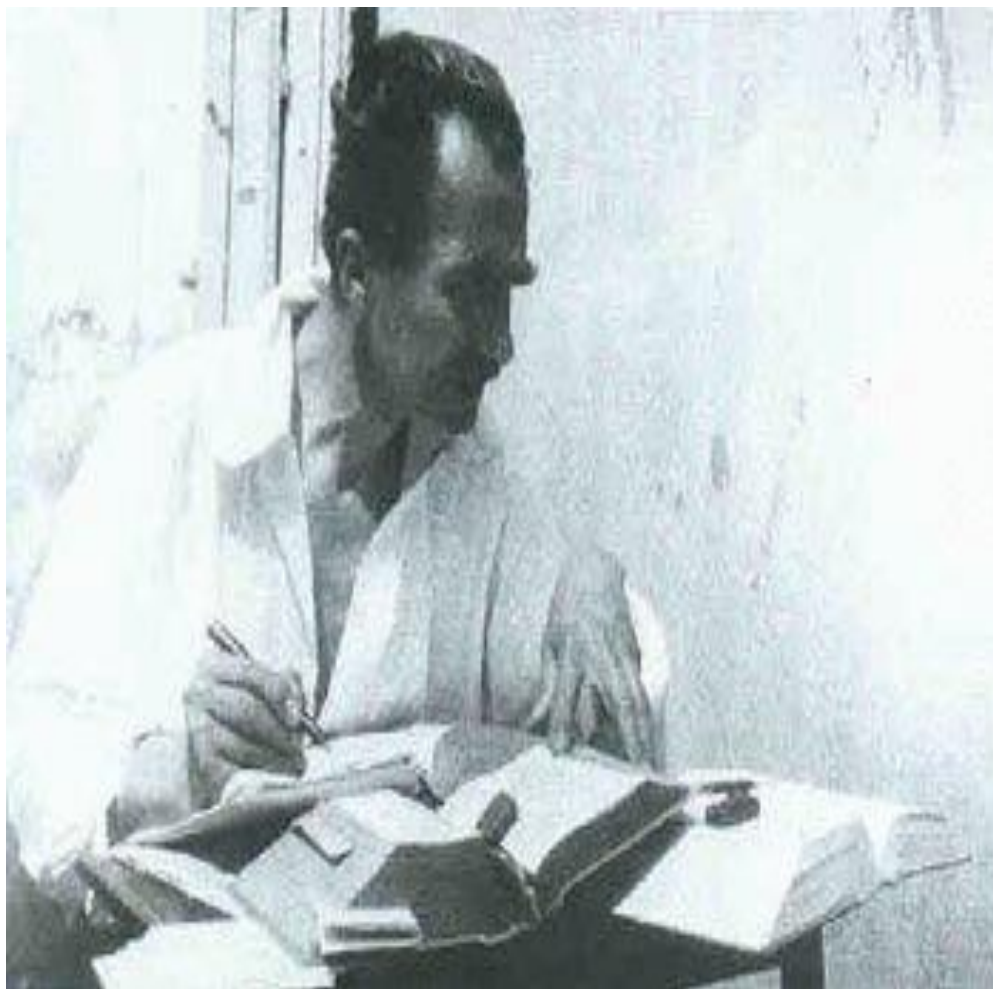
Τη δόξα του πάρα πολλοί,
προσπάθησαν να φτάσουν,
μα όσο κι αν προσπάθησαν,
πως να την ξεπεράσουν.

Έλληνες, ξένοι συγγραφείς,
όλοι τον θεωρούσαν,
σαν λογοτέχνη άρχοντα,
γι' αυτό τον αγαπούσαν

Για τα βιβλία τι να πω,
τα πιο πολλά δικά του,
Καπτάν Μιχάλη και Ζορμπά,
και αυτοί είναι παιδιά του.

Πολλοί τον εμισήσανε,
κάποιοι άλλοι όμως όχι,
γιατί έχει την καρδιά αυτός ,
ορθάνοιχτο μετόχι.

Ακόμη και αν επέθανε,
το έργο του έχει μείνει,
για πάντα ανεξίτηλο,
στου κόσμου αυτού τη μνήμη.

Οι μαντινάδες αυτές ήταν επιμέλεια και γράφτηκαν από τον μαθητή Νίκο Δροσανάκη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σιγά σιγά η ερευνητική εργασία μας έφτασε στο τέλος της. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι για εμάς τα “Καζαντζάκια” ήταν τιμή που μας δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθούμε με μία προσωπικότητα τόσο ιδιαίτερη, σπάνια, πλούσια από πνευματικά χαρίσματα και ηθικές αξίες σαν του Νίκου Καζαντζάκη. Αυτός ο άνθρωπος, του οποίου τα χαρίσματα ήταν σπάνια, μέσω αυτού του ιδιαίτερου βιβλίου του ο “ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ” μας έδωσε την ευκαιρία να μάθουμε περισσότερα πράγματα όσον αφορά την Κρήτη τον 19ο αιώνα.

Μέσα από τον “ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ” μάθαμε για την πολιτική κατάσταση που επικρατούσε στη Κρήτη, την θέση της γυναίκας, ποιες ήταν οι αξίες και τα ηθικά ιδεώδες, την θέση του έρωτα και της αγάπης (η οποία δεν ήταν και σε περίοπτη θέση) στο χρονικό πλαίσιο του 19ου αιώνα. Γενικότερα στο βιβλίο είδαμε πως ένας άντρας ο οποίος “παλεύει” όπως λέει και ο Νίκος Καζαντζάκης μέσα του ο θεός και ο δαίμονα δηλαδή το καλό και το κακό και αυτός παρ’ όλες τις δυσκολίες και τους πειρασμούς τους οποίους συναντά καταφέρνει να νικήσει το κακό και στη συνέχεια κάνει αυτό που πρέπει. Ο Νίκος Καζαντζάκης μέσα χρησιμοποιώντας αυτό το σπάνιο ταλέντο του καταφέρνει να περάσει κάποια μηνύματα και σκέψεις.

Μέσα στο βιβλίο είναι έντονο το κρητικό στοιχείο έτσι όπως ο Νίκος Καζαντζάκης το έζησε και το βίωσε σαν παιδί. Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ ο ήρωας του ομώνυμου βιβλίου χαρακτηρίζει τον τυπικό μέσο άντρα στον 19ο αιώνα. Ακόμα σημαντικό να ειπωθεί είναι ότι ο Καπετάν Μιχάλης είναι επηρεασμένος από ένα υπαρκτό πρόσωπο με το ίδιο όνομα τον Πατέρα του Νίκου Καζαντζάκη.

Σίγουρα στο μέλλον τα έργα του Νίκου Καζαντζάκη θα είναι από τις πρώτες επιλογές μας καθώς έχουμε γνωρίσει αυτόν τον σπουδαίο άνθρωπο και το ακόμα πιο σπουδαίο ταλέντο του το οποίο μπορεί να συναρπάσει, να συγκινήσει και να καθηλώσει τον αναγνώστη από την πρώτη κιόλας σελίδα.

Τέλος είναι σίγουρο ότι θα προτείναμε σε κάποιους φίλους μας να διαβάσουν τα έργα του Νίκου Καζαντζάκη και ακόμα περισσότερο τον Καπετάν Μιχάλη γιατί είναι έργα διαχρονικά με σπουδαίο νόημα και τεράστια αξία. Θίγουν προβλήματα που επικρατούν και σήμερα, ενώ γράφτηκαν μισό αιώνα πριν.

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας και ευχόμαστε να φέραμε σε πέρας την αποστολή μας, να γνωρίσετε καλύτερα τον Νίκο Καζαντζάκη και το έργο του “ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗΣ”.

ΤΕΛΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <http://www.kazantzakis-museum.gr>
- <http://www.amis-kazantzakis.gr>
- <http://www.kazantzakispublications.org/NikosKazantzakhs01.html>
- <http://www.historical-museum.gr/kazantzakis/gr/index.html>
- <http://www.ellinikoarxeio.com/2021/06/nikos-kazantzakis-1883-1957.html>
- <http://stavrochoros.pblogs.gr/2008/01/kapetan-mihalhs-meleth-.html>
- ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Come l'uom s'eterna. Για μια τυπολογία των ηρώων της καζαντζακικής μυθολογίας», Φιλολόγος, τχ. 131 (αφιέρ. στον Καζαντζάκη), Ιαν-Μάρτ.2008, σσ. 55-71
- Χριστίνα Αργυροπούλου, «Οι μικροιστορίες, οι αξίες, τα ήθη και έθιμα, η γλώσσα, τα διακείμενα και τα ανδραγαθήματα του καπετάν Μιχάλη ως συνολικός κρητικός πολιτισμός στο ομώνυμο έργο του Νίκου Καζαντζάκη».
- Απόστολος Μπενάτσης, «Οι κώδικες τιμής και της ελευθερίας στην Κρήτη. Ο καπετάν Μιχάλης του Καζαντζάκη».
- Διαφημιστικό φυλλάδιο από το ιστορικό μουσείο Ηρακλείου Κρήτης
- Ιφιγένεια Τριάντου-Καψωμένου, «Ένα στρατευμένο μυθιστόρημα: "Ο Καπετάν Μιχάλης" και η αφηγηματική τέχνη του Νίκου Καζαντζάκη».

